

**«Міжнародні стандарти кримінальної відповідальності
за зловживання впливом та Кримінальний кодекс України»**

Д.Г. Михайленко

аспірант кафедри кримінального права

Одеської національної юридичної академії

Науковий керівник к.ю.н., проф. Н.А. Мирошніченко

Важливою ініціативою, що спрямована на боротьбу з корупцією, є проголошення на міжнародному рівні необхідності існування кримінальної відповідальності за зловживання впливом (ст.12 Кримінальної конвенції про боротьбу з корупцією [1] (далі - Конвенція). Під зловживанням впливом Конвенція розуміє умисне вчинення обіцяння, пропонування чи надання прямо або опосередковано будь-якої неправомірної переваги будь-якій особі, яка заявляє чи підтверджує, що вона може за винагороду зловживати впливом на прийняття рішень будь-якою державною службовою особою, незалежно від того, чи така неправомірна перевага призначена для неї особисто чи для іншої особи, а також вимагання, одержання або прийняття пропозиції чи обіцянки надання такої переваги у винагороду за такий вплив незалежно від того, чи такий вплив дійсно здійснюється, чи призводить до бажаного результату. Таким чином, суб'єктом зловживання впливом може бути будь-яка особа, яка може впливати на прийняття рішень будь-якою публічною посадовою особою.

Порівнюючи положення ст.12 Конвенції з нормами КК України, можна резюмувати, що кримінальна відповідальність за зловживання впливом передбачена, зокрема, у нормах про хабарництво та співучасть у ньому. Так, у випадку зловживання впливом з сторони службової особи, така діяльність, беручи до уваги п.2 постанови Пленуму Верховного Суду України «Про судову практику у справах про хабарництво» [2] (далі – Постанова), буде розцінена як одержання хабара (ст.368 КК), оскільки в такому випадку особа одержує незаконну перевагу за вжиття заходів завдяки своєму службовому становищу щодо вчинення іншими службовими особами необхідних дій. В

такій ситуації особа, яка «купує» такий вплив, буде хабародавцем (ст.369 КК). Таким чином, Конвенція вважає, що діяння при одержанні хабара може виражатися і в застосуванні авторитету своєї посади, однозначно вирішуючи дискусію, існуючу з даного приводу в науковій літературі. Якщо ж винагороду за вплив одержує не службова особа, то на основі роз'яснення Верховного Суду (п. 11 Постанови) її дії кваліфікуються як одержання чи давання хабара з застосуванням інституту співучасті. В разі якщо особа заявляє, що може здійснити злочинний вплив, а насправді в неї така можливість відсутня, але вона все ж присвоює винагороду, то такі дії з точки зору кримінального права України є «уявним посередництвом» і з врахуванням п.9 Постанови кваліфікуються як шахрайство (ст.190 КК), а за наявності до того підстав – ще й як підбурювання до вчинення давання хабара (ч.4 ст.27 КК – ст.369 КК). Обіцяння і пропонування, а так само одержання або прийняття пропозиції чи обіцянки незаконної винагороди за здійснення злочинного впливу за КК України карається як хабарництво з застосуванням інституту готування до злочину (ч.1 ст.14 КК – ст.368 (369) КК). Враховуючи наведене вище, сумнівним видається роз'яснення Головного науково-експертного управління, відповідно до якого за чинним КК України не передбачена відповідальність за дії, передбачені ст.12 Кримінальної конвенції [3].

Отже, Кримінальний закон України, не передбачаючи окремої норми за зловживання впливом, встановлює кримінальну відповідальність за такі дії у інших статтях, чим повністю відповідає Кримінальній конвенції про боротьбу з корупцією в цій частині.

Список використаних джерел:

1. Кримінальна конвенція про боротьбу з корупцією (ETS 173) від 27.01.1999р. // <http://nau.kiev.ua/nau10/ukr/show.php?uid=1014.4440.0>;
2. Про судову практику у справах про хабарництво: постанова Пленуму Верховного Суду України № 5 від 26.04.2002р. // Юридичний вісник. – 2002. - № 28 (368), 13-19 липня;
3. Висновок Головного науково-експертного управління на проєкт Закону України "Про ратифікацію Кримінальної конвенції про боротьбу з корупцією" // http://gska2.rada.gov.ua/pls/zweb_n/webproc34?id=

&pf3511=27939&pf35401=94122